

بررسی اثر ضددردی عصاره هیدروالکلی گیاه پنچ برگ در موش صحرایی نر بالغ

مینو محمودی^۱، سعید محمدی^{۲*}، فائزه عنایتی^۳

چکیده

مقدمه: گیاهان دارویی به دلیل اثرات جانبی کمتر نسبت به داروهای شیمیایی همواره به منظور درمان بیماری‌ها مورد توجه محققین بوده‌اند. تا کنون برخی خواص درمانی همچون خاصیت آنتی‌اکسیدانی و آنتی‌هایپرکلسترولی گیاه پنچ برگ به اثبات رسیده است. هدف این مطالعه بررسی اثر ضددردی عصاره هیدروالکلی گیاه پنچ برگ، در موش صحرایی نر می‌باشد.

روش بررسی: در این مطالعه تجربی از ۳۶ سر موش صحرایی نر در ۶ گروه شامل گروه کنترل (نرمال سالین)، گروه مورفین (۱ mg/kg.i.p)، گروه‌های تیمار شده با دوزهای ۲۵، ۵۰ و ۱۰۰ mg/kg.i.p عصاره هیدروالکلی گیاه پنچ برگ و گروه تیمار شده با نالوکسان (۱ mg/kg) به همراه دوز ۵۰ mg/kg عصاره استفاده شد. به منظور ارزیابی اثرات ضددردی عصاره، از آزمون‌های ریتینگ، فرمالین و تیل فلیک استفاده شد. داده‌های هر آزمون با کمک آزمون آماری آنالیز واریانس یک‌طرفه و سپس آزمون توکی تحت مقایسه و بررسی قرار گرفتند.

نتایج: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که تزریق دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ mg/kg عصاره، اثرات ضددردی معنی‌داری را در مقایسه با گروه کنترل، در تست‌های ریتینگ (به ترتیب با $P < 0/05$ و $P < 0/001$)، تیل فلیک ($P < 0/05$ و $P < 0/01$) و فرمالین ($P < 0/05$ و $P < 0/001$) اعمال می‌کند. تزریق نالوکسان به همراه دوز ۵۰ mg/kg عصاره، اثر ضددردی معنی‌داری را در تست فرمالین نشان داد ($P < 0/05$) به علاوه اثر ضددردی دوز ۱۰۰ mg/kg عصاره در تست فرمالین، همانند به مرفین بود.

نتیجه‌گیری: پژوهش حاضر نشان داد گیاه پنچ برگ احتمالاً می‌تواند اثر ضددردی قابل توجهی را نشان دهد. به نظر می‌رسد یکی از مکانیزم‌های احتمالی تاثیر عصاره مسیره‌های اوپیوئیدی باشد که توصیه می‌شود در این مورد با کارآزمایی‌های بالینی بررسی‌های بیشتری صورت گیرد.

واژه‌های کلیدی: پنچ برگ، درد، ضددردی، موش صحرایی

۱- دکتری زیست‌شناسی، گروه زیست‌شناسی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی همدان

۲- دکتری فیزیولوژی، گروه زیست‌شناسی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی همدان

۳- کارشناس ارشد فیزیولوژی، گروه زیست‌شناسی، واحد همدان، دانشگاه آزاد اسلامی همدان

* نویسنده مسئول؛ تلفن: ۰۹۱۸۷۱۳۴۸۵۸، پست الکترونیکی: smiauhphd.sm@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۷/۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۲۴

مقدمه

درد یکی از مشکلات اصلی و اساسی در جوامع امروزی بوده و علی‌رغم آن که درد هشدار برای آسیب‌های بافتی است اما وجود درد احساس ناخوشایندی است که انسان را وادار می‌کند برای مقابله با آن از روش‌های مختلف درمانی استفاده نماید (۱). در گزارش انجمن درد آمریکا آمده است که حدود ۵۰ میلیون نفر در آمریکا در سنین مختلف از درد رنج می‌برند که کنترل آن نیازمند بیش از ۲۵ میلیون دلار هزینه می‌باشد (۲). امروزه برای کنترل درد بیشتر از داروهای ضدالتهاب غیر استروئیدی و یا داروهای اویپونیدی استفاده می‌شود اما این داروها دارای عوارض جانبی نسبتاً زیادی بوده و با بروز اختلالات در دستگاه گوارش، آسیب‌های کلیوی و یا با وابستگی همراه هستند که در مجموع باعث شده است که انسان به دنبال داروهای جدیدتری باشد تا علاوه بر داشتن عوارض جانبی کمتر، ارزان و در دسترس هم باشند.

مطالعات قبلی نشان داده است که اغلب ترکیبات طبیعی و به‌خصوص گیاهان دارویی می‌توانند منبع بسیار مهمی به‌منظور یافتن ترکیبات جدیدتر داروها باشند (۳). ایجاد حالت تعادل بیولوژیکی مواد موثره موجود در گیاهان دارویی و جلوگیری از انباشته شدن آنها در بدن، وجود عوارض جانبی کمتر و یا نداشتن عوارض جانبی، علت برتری قابل ملاحظه آنها نسبت به داروهای شیمیایی ضد درد شده است (۴).

یکی از مهم‌ترین این گیاهان دارویی گیاه پنج برگ با نام علمی *Potentilla reptans* L. نام انگلیسی Five leaf و عربی ذوخمسه الوراق، از تیره گل سرخ (Rosaceae) است. از مشخصات این گیاه علفی و پایا آن است که ساقه خوابیده و منشعب آن در محل تماس با زمین، ایجاد ریشه‌های نابجا می‌نماید (۵). همچنین پنج برگ گیاهی است که در کنار جاده‌ها، حاشیه گودال‌ها و مزارع مرطوب غالب نواحی اروپا، آمریکای شمالی، نواحی معتدله آسیا و ایران می‌روید. در ایران در نواحی شمالی، نظیر گرگان و بابل و حتی همدان، اراک، لرستان و دامغان یافت می‌شود. در طب سنتی ایران از این گیاه به‌عنوان تصفیه‌کننده خون، رفع اسهال، ضدالتهاب، قطع خونریزی‌های داخلی استفاده می‌شده

است (۶،۷). در طب نوین نیز مشخص شده که عصاره این گیاه، دارای اثرات آنتی‌ولسروژنیک (۸)، آنتی‌اکسیدانی (۹،۱۰) و آنتی‌هایپرکلسترولومی (۱۱) می‌باشد.

در سال‌های اخیر اثرات ضددردی گیاهان دارویی مختلفی از جمله: *Tribulus terrestris* (۱۲)، *Allium hirtifolium* (۱۳)، *Pimpinella anisum* (۱۴) و *Bryonia dioica* (۱۵) با استفاده از تست‌های استاندارد تیل فلیک، ریتینگ و فرمالین به اثبات رسیده است.

با توجه به اثرات ضدالتهابی این گیاه و وابستگی شدید التهاب با درد و از آنجایی که تاکنون گزارشی در ارتباط با بررسی اثر ضددردی عصاره هیدروالکلی گیاه پنج برگ در موش صحرائی نر ارائه نشده است، لذا در تحقیق حاضر اثرات ضددردی گیاه پنج برگ با استفاده از تست‌های فرمالین، ریتینگ و تیل فلیک مورد بررسی قرار گرفت.

آماده‌سازی عصاره: مقدار ۱ کیلوگرم برگ تازه گیاه پنج برگ در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۲ از حوالی رودخانه واقع در دره دیوین و تاریک دره همدان، تهیه و سپس توسط گیاه‌شناس دانشگاه بوعلی سینا همدان مورد تایید قرار گرفت. پس از جداسازی دمبرگ‌ها، برگ‌های پنج برگ در دمای اتاق (۲۵ درجه) و در سایه خشک گردید. سپس توسط آسیاب مکانیکی به‌صورت پودر خشک درآمد. مقدار ۱۰۰ گرم از پودر برگ خشک شده گیاه در یک لیتر متانول ۸۰ درصد به مدت ۷۲ ساعت قرار داده شد، تا مواد موثره مورد نیاز استخراج شود. مخلوط حاصل پس از صاف‌شدن در دستگاه روتاری قرار داده شد و سپس حلال آن جدا گردید و به مدت یک هفته دیگر در زیر هود در درون یک ظرف پتری به‌منظور خشک شدن قرار داده شد. پس از گذشت یک هفته، از آنچه در ته ظرف باقی مانده بود (عصاره گیاه)، به‌منظور تیمار رت‌های نر با دوزهای مختلف عصاره در مقدار مناسب سرم فیزیولوژی (کلرو سدیم ۰/۹ درصد) حل شد.

حیوانات: ۳۶ سر موش صحرائی نر نژاد ویستار (۲۵۰-۲۲۰ گرم) از انستیتو پاستور ایران خریداری شدند و در شرایط استاندارد اتاق حیوانات تحت دوره نوری ۱۲ ساعت روشنایی: ۱۲ ساعت

خود را نمی‌کشید، به منظور جلوگیری از آسیب بافتی، محرک قطع می‌شد. مرفین به صورت درون صفاقی به حیوانات تزریق شده و زمان جهش دم در حیوانات ثبت شد.

تست فرمالین (Formalin test): در این آزمایش از مدل پیشنهادی دابسون و دنیس (Dennis & Dubuisson) به منظور ارزیابی درد مزمن استفاده شد. ۳۰ دقیقه پس از تزریق درون صفاقی داروها، ۵۰ میکرولیتر فرمالدئید ۲/۵ درصد به کف پای راست حیوان به صورت زیرجلدی تزریق شد و حیوان مجدداً به جعبه مخصوص تست برگردانده شد و رفتار حیوان مورد بررسی قرار گرفت و به صورت زیر برای مدت ۶۰ دقیقه نمره گذاری شد، میانگین ۵ دقیقه ابتدای هر تست به عنوان فاز اول تست فرمالین (فاز حاد) و میانگین دقایق ۶۰-۱۵ تست به عنوان فاز دوم تست فرمالین (فاز مزمن) محسوب شد (۱۹).

تعیین سمیت حاد (LD50) (Median Lethal dose)

تعیین سمیت حاد بر اساس مدل آزمایشگاهی قبلی به انجام رسید (۲۰). دوزهای مختلف عصاره به صورت درون صفاقی و مجزا به موش‌های صحرایی نر تزریق شدند. میزان مرگ و میر حیوانات تا ۷۲ ساعت بعد از تزریق شمارش گردید و LD₅₀ عصاره گیاه تعیین گردید.

داروها: مرفین سولفات و نالوکسان، از دارو پخش (ایران) و اسید استیک و فرمالین از شرکت مرک (Merck) آلمان تهیه شد.

تجزیه و تحلیل آماری: داده‌ها به صورت میانگین خطای استاندارد از میانگین $\text{mean} \pm \text{S.E.M}$ ارائه شد و از تحلیل واریانس یک طرفه (On-Way Anova) و به دنبال آن آزمون توکی (Tukey) جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد و $P < 0.05$ به عنوان شاخص معنی دار بودن در نظر گرفته شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS استفاده شد.

نتایج

۱) آزمون ریتینگ: نتایج این مطالعه نشان داد که تزریق دوزهای ۲۵ و ۵۰ ($p < 0.05$) و ۱۰۰ mg/kg ($p < 0.01$) عصاره، نسبت به گروه کنترل، سبب کاهش معنی دار تعداد ریتینگ شد (نمودار ۱).

تاریکی (شروع دوره روشنایی از ساعت ۷:۰۰ صبح)، شرایط دمایی 22 ± 1 درجه سانتی‌گراد) و رطوبت نسبی ۵۵-۵۰ درصد نگهداری شدند. حیوانات با دسترسی آزاد به آب و غذای مخصوص در قفس‌های فلزی نگهداری می‌شدند. حیوانات حداقل ۲ ساعت قبل از انجام آزمایش به شرایط آزمایشگاه عادت داده شدند. آزمایش مورد نظر بین ساعات ۸:۰۰ صبح تا ۱۲:۰۰ ظهر انجام شد. آزمایشات مورد تأیید شورای پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان قرار گرفت و بر طبق دستورالعمل‌های اخلاقی انجمن بین المللی مطالعه درد (International Association for Study of Pain) در مورد حیوانات آزمایشگاهی انجام شد (۱۶). حیوانات در ۶ گروه ۶ تایی شامل: گروه‌های کنترل (تحت اثر نرمال سالین)، مرفین (۱ میلی‌گرم بر کیلوگرم)، گروه‌های تیمار شده با دوزهای کم، متوسط و زیاد گیاه پنج برگ (به ترتیب به مقدار ۲۵، ۵۰ و ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم) و گروه تیمار شده با نالوکسان (۱ میلی‌گرم بر کیلوگرم) به همراه دوز متوسط عصاره (۵۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم) تقسیم شدند.

آزمون‌های درد:

تست ریتینگ (Writhing test): ابتدا دوزهای مختلف عصاره به رت‌ها تزریق شد و پس از گذشت ۱۵ دقیقه اسید استیک به حجم ۰/۱ میلی‌لیتر بر کیلوگرم وزن بدن با غلظت ۰/۶ درصد تزریق شد و بلافاصله پس از تزریق درون صفاقی اسیداستیک، تعداد انقباضات شکمی (به گونه‌ای که هر دو پای موش کاملاً کشیده گردد) به مدت ۳۰ دقیقه شمارش گردید. در ضمن هر حیوان فقط یک بار مورد استفاده قرار گرفت (۱۷). در گروه کنترل نیز بعد از تزریق درون صفاقی سالین تست ریتینگ انجام شد.

تست تیل فلیک (Tail-flick test): این آزمایش با استفاده از دستگاه تیل فلیک، مدل تی‌اف- (TF-5500) ۵۵۰۰ ساخت شرکت برج صنعت ایران انجام گرفت. آزمون بر اساس مدل ارائه شده قبلی انجام شد (۱۸). شدت نور مورد استفاده برابر با ۷ (درجه روی دستگاه) بود و از مدت زمان مرجع ۱۰ ثانیه به عنوان زمان قطعی نوردهی (Cut off time) استفاده شد. یعنی چنانچه حیوان تا مدت ۱۰ ثانیه پس از تابش نور سوزان، دم

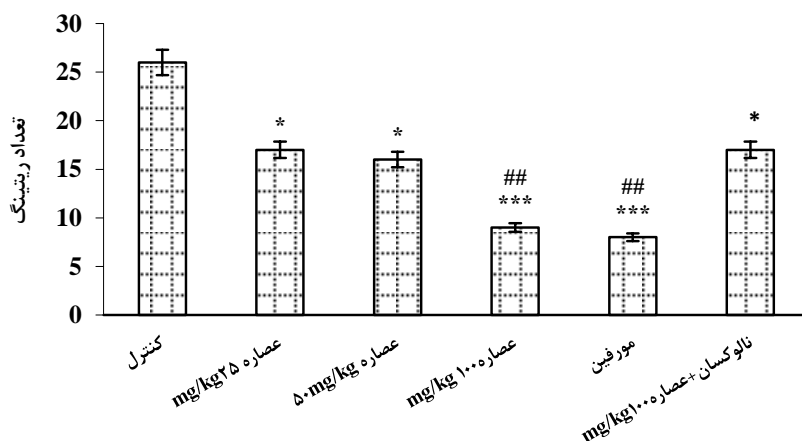
۱۰۰ و نالوکسان به همراه دوز ۱۰۰ mg/kg عصاره، اختلاف معنی‌داری نسبت به گروه مورفین نشان می‌دهند (به ترتیب $p < 0.001$, $p < 0.01$, $p < 0.05$, $p < 0.001$) (نمودار ۳: A).

از سویی مقایسه نمره درد در بین گروه‌های مختلف در فاز مزمن تست فرمالین، نشان می‌دهد که دوزهای ۵۰، ۱۰۰ و نالوکسان به همراه دوز ۱۰۰ mg/kg عصاره، سبب کاهش نمره درد، نسبت به گروه کنترل گردیدند (به ترتیب $p < 0.05$, $p < 0.001$, $p < 0.05$ و $p < 0.001$) همچنین دوزهای ۲۵، ۵۰ و نالوکسان به همراه دوز ۱۰۰ mg/kg عصاره، اختلاف معنی‌داری نسبت به گروه مورفین نشان می‌دهند (به ترتیب $p < 0.001$, $p < 0.01$ و $p < 0.01$). در ضمن مقایسه میانگین نمره درد گروه عصاره با دوز ۱۰۰ mg/kg نسبت به گروه مورفین تفاوت معنی‌داری را نشان ندادند ($p > 0.05$) (نمودار ۳: B).

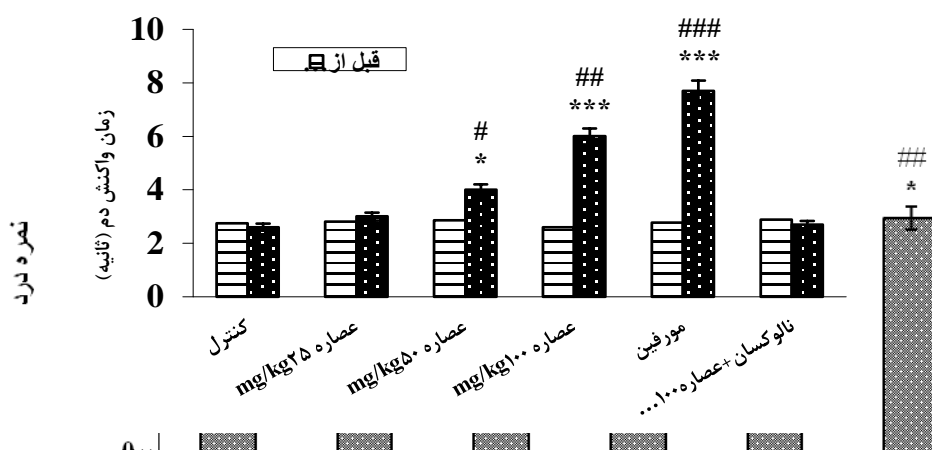
۴) سمیت حاد: میزان دوز کشنده ۵۰ درصد عصاره به صورت داخل صفاقی ۵۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم بود.

۲) آزمون تیل فلیک: مقایسه زمان پرش دم نسبت به محرک دردزا در بین گروه‌های مورد آزمایش نسبت به مرحله بعد از تزریق در همان گروه نشان داد که تزریق دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم عصاره سبب افزایش معنی‌دار زمان پرش دم به محرک دردزا شد (به ترتیب $p < 0.05$ و $p < 0.001$). همچنین مقایسه میانگین زمان تاخیر بین گروه‌های مورد آزمایش در مرحله بعد از تزریق نسبت به گروه کنترل، با تزریق دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم افزایش معنی‌داری نشان داد (به ترتیب با $p < 0.05$, $p < 0.01$) (نمودار ۲).

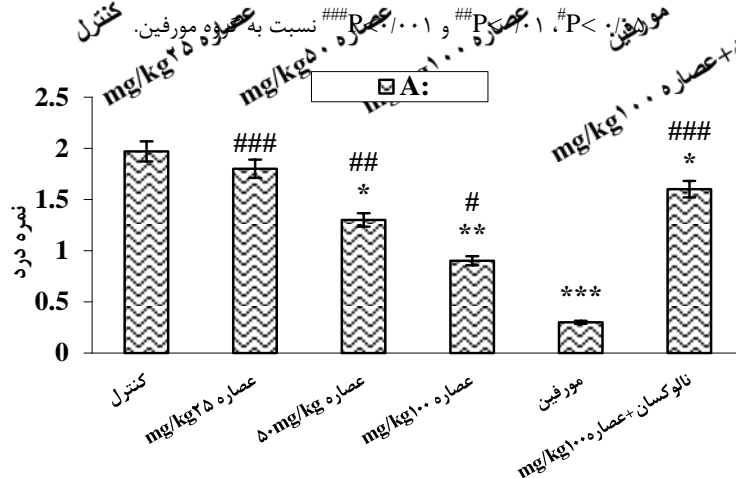
۳) آزمون فرمالین: مقایسه نمره درد در بین گروه‌های مختلف در فاز حاد تست فرمالین، نشان می‌دهد که تزریق دوزهای ۲۵، ۵۰ و نالوکسان به همراه دوز ۲۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم عصاره نسبت به گروه کنترل، اثر ضددردی معنی‌داری دارد (به ترتیب با $p < 0.05$, $p < 0.01$, $p < 0.05$). همچنین تزریق دوزهای ۲۵، ۵۰،

نمودار ۱: مقایسه میانگین تعداد ریتینگ موش صحرایی نر با غلظت‌های مختلف عصاره برگ گیاه پنج برگ در آزمون اسید استیک. $P < 0.05$ و $P < 0.001$ *** اختلاف معنی‌دار با گروه کنترل. $P < 0.01$ ## و اختلاف معنی‌دار با گروه مورفین.

نمودار ۲: مقایسه زمان جهش دم در بین گروه‌های مورد آزمایش در قبل و بعد از تیمار. $P < 0.05$ و $P < 0.001$ نسبت به گروه کنترل.

نمودار ۳- A: مقایسه میانگین نمره درد موش صحرایی نر با غلظت‌های مختلف عصاره برگ گیاه پنج برگ در فاز حاد آزمون فرمالین. $P < 0.05$, $P < 0.01$, $P < 0.001$ در مقایسه با گروه کنترل. $P < 0.05$, $P < 0.01$, $P < 0.001$ در مقایسه با گروه مورفین.

۳- B: مقایسه میانگین نمره درد موش صحرایی نر با غلظت‌های مختلف عصاره برگ گیاه پنج برگ در فاز مزمن آزمون فرمالین. $P < 0.05$ و $P < 0.001$ در مقایسه با گروه کنترل. $P < 0.01$ و $P < 0.001$ در مقایسه با گروه مورفین.

بحث و نتیجه‌گیری

محیطی گیاه پنج برگ به‌طور غیرمستقیم به‌وسیله مدیاتورهای داخلی نظیر برادی کینین، سرتونین، هیستامین، ماده p و پروستاگلاندین‌ها ایجاد شده باشد، چرا که همه این مدیاتورها با تحریک نورون‌های دردزای محیطی در ارتباط می‌باشند (۲).

تست تیل فلیک که در آن از تحریکات حرارتی استفاده می‌شود، از مهم‌ترین پارامترها در ارزیابی فعالیت ضددردی می‌باشد (۱۴). نتایج مطالعه کنونی با توجه به نمودار ۲ نشان می‌دهد که تزریق دوزهای متوسط و زیاد عصاره موجب کاهش درد ناشی از محرک حرارتی در آزمون تیل فلیک می‌گردد. از آنجا که تست تیل فلیک به‌منظور بررسی رفلکس‌های نخاعی و

در این مطالعه مشخص شد عصاره هیدروالکلی برگ گیاه پنج برگ دارای اثر ضددردی می‌باشد. همچنین در این پژوهش تجربی از تست‌های معتبر ارزیابی‌کننده درد ریتینگ، تیل فلیک و فرمالین استفاده شد.

یکی از مهم‌ترین تست‌هایی که به‌منظور غربالگری ترکیبات ضددردی احتمالی استفاده می‌شود، تست ریتینگ می‌باشد که در آن از اسید استیک استفاده می‌شود. عصاره هیدروالکلی گیاه پنج برگ مانع دل پیچه ناشی از اسید استیک گردید، لذا حدس زده می‌شود که اثرات تسکینی آن با مکانیزم‌های محیطی حمایت می‌گردد (۱۷). در این مدل، به‌نظر می‌رسد که اثرات ضددردی

شناسایی مسیر ضددردی مرکزی استفاده می‌شود (۲۱)، می‌توان پیشنهاد کرد که عصاره پنج برگ دارای اثرات ضددردی مرکزی می‌باشد.

مزیت استفاده از مدل ارزیابی‌کننده درد فرمالین این است که می‌تواند ترکیباتی که از طریق مسیر درد مرکزی اثر می‌کنند را از درد محیطی تشخیص دهد (۲۲). تزریق زیر جلدی فرمالین سبب ایجاد دو فاز مختلف دردزا می‌شود. فاز اول، فاز نوروژنیک (حاد) می‌باشد که در پیرامون نورون‌های فعال دردزا تحت اثر مستقیم فرمالین ایجاد می‌شود و فاز دوم که فاز التهابی (مزمن) نام دارد، در اثر فعال‌سازی نورون‌های شاخ شکمی در سطح نخاع ایجاد می‌شود (۲۳). نتایج حاصله از نمودار ۳ (A,B)، نشان می‌دهد که عصاره پنج برگ، فاز مزمن را بیشتر از فاز حاد کاهش می‌دهد. مهار فاز مزمن تست فرمالین توسط عصاره، می‌تواند به علت التهاباتی باشد که سبب آزاد شدن ترکیباتی چون پروستاگلاندین‌ها ایجاد می‌شود که حداقل در برخی مقادیر می‌تواند باعث حساس‌سازی نورون‌های دردزای مرکزی شود (۲۴). عملکرد داروهای ضد درد بر این دو فاز متفاوت است به طوری که داروهایی مانند نارکوتیک‌ها (مرفین و مپریدین)، هر دو فاز را به طور یکسان مهار می‌کنند (۲۵). در این مطالعه عصاره پنج برگ مانند مرفین، که یک مسکن با فعالیت مرکزی است باعث مهار پاسخ به درد آزمون فرمالین گردید که با نتایج به دست آمده در نمودار ۳-B مطابقت دارد.

نالوکسان یکی از داروهای آنتاگونیست سیستم اوبیوئیدی می‌باشد که از فعال‌شدن رسپتورهای اوبیوئیدی جلوگیری می‌کند (۲۵،۲۶). نتایج مطالعه کنونی نشان می‌دهد که نالوکسان موجب کاهش اثر ضددردی عصاره می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد که اثر عصاره گیاه در تسکین درد، به واسطه گیرنده‌های اوبیوئیدی باشد.

مطالعات فیتوشیمیایی وجود ترکیبات فلاونوئیدی از جمله کامپفرول (Kaempferol) (۲۷)، کوئرستین (Quercetin) (۲۸)، اسیدهای ارگانیک و اسید کربوکسیلیک‌های فنولی چون: کوماریک اسید (Coumaric acid) و نیز وجود تانن‌ها را در عصاره این گیاه به اثبات رسانده است (۲۹).

فلاونوئیدها تاثیرات بیولوژیک زیادی بر سنتز پروتئین، تمایز سلولی و شریان‌سازی در انسان دارد (۳۰). فلاونوئیدهای گوناگون، هم انواع گلیکوزیدی و هم انواع غیرقندی قبلاً گزارش تاثیر ضدالتهابی و ضددردی داشته‌اند (۳۳-۳۰). نتایج نشان داده‌اند که فلاونوئیدها با مهار فعالیت گیرنده N-متیل-D-آسپاراتات، سبب کاهش کلسیم داخل سلولی می‌گردد و به دنبال آن فعالیت آنزیم سنتزکننده نیتریک اکساید و فسفولیپاز A₂ وابسته به کلسیم کاهش می‌یابد. در نتیجه با کاهش نیتریک اکساید و پروستاگلاندین‌ها، به ویژه پروستاگلاندین E₂ و F₂α، اثرات ضددردی خود را نشان می‌دهند (۳۴-۳۱).

در مطالعه‌ای که توسط محمدی و همکاران انجام پذیرفت مشخص شد که عصاره گیاه موسیر ایرانی در تست‌های اسید استیک، فرمالین و تیل فلیک اثرات ضددردی مهمی را اعمال می‌کند و این اثرات را به دلیل وجود فلاونوئیدهای آن گیاه دانسته بودند (۱۳). در تحقیق حاضر نیز بخشی از اثرات ضددردی این گیاه احتمالاً به دلیل وجود ترکیبات فلاونوئیدی آن می‌باشد.

ترکیب دیگری که در عصاره این گیاه وجود دارد تانن می‌باشد و گزارش‌هایی مبنی بر نقش تانن‌ها در ایجاد اثرات ضددردی و ضدالتهابی وجود دارد (۳۵). بنابراین بخش دیگری از اثرات ضددردی عصاره گیاه می‌تواند به دلیل وجود تانن‌های موجود در آن باشد.

در یک نتیجه‌گیری کلی از آزمایش حاضر می‌توان دریافت که استفاده از عصاره هیدروالکلی برگ گیاه پنج برگ سبب مهار دردهای حاد و مزمن در موش‌های صحرایی نر می‌گردد. هر چند مکانیسم اثر گیاه کاملاً مشخص نیست، اما با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده بر روی انواع گیاهان دارای اثرات ضددردی و وجود فلاونوئیدها در بیشتر این گیاهان و با توجه به اثر آن بر سیستم اعصاب مرکزی و محیطی عصاره این گیاه احتمالاً هم به صورت محیطی و هم به صورت مرکزی اثر تعدیلی بر درد داشته و منجر به افزایش مقاومت در برابر درد و کاهش پاسخ‌دهی به دردهای حاد و مزمن می‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود که در مطالعات آتی مکانیسم‌های اثر ضددردی

بیشتری مورد بررسی قرار گیرد و سایر انواع عصاره نیز بررسی گردد.

می‌باشد. بدین‌وسیله مراتب تقدیر و تشکر خود را از همکاری صمیمانه پرسنل آزمایشگاه فیزیولوژی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان و تمامی همکاران و کسانی که در این امر ما را یاری نموده‌اند اعلام می‌داریم.

سیاسگزاری
این مطالعه حاصل پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد

References:

- 1- Goldman L, Bennett JC. *Cecil textbook of medicine, 21 th edit*. WB SaundersCo 2000; 103-04.
- 2- Weiner RS. *Pain management: A Practical Guide for Clinicians. 6rd ed*. Florida: CRC Press Inc 2001, 3-9.
- 3- Wal PD, Melozoc R. *Textbook of pain*. Vol.1. 2nd ed. churchill livengstone 2006, 110-15.
- 4- Saller S, Iten F, Reichling J. *Dyspepsia pain and phytotherapy- a review of traditional and modern herbal drugs*. Forsch Komplementarmed Klass Naturheilkd 2001; 8(5): 263-73.
- 5- Gurbuz I, Ozkan AM, Yesilada E, Kutsal O. *Anti-ulcerogenic activity of some plants used in folk medicine of Pinarbasi*. J Ethnopharmacol 2005; 101(1): 313-18.
- 6- Zargari A. *Medicinal Plants*, Tehran: Tehran University Publications; 1990; 4: 42-5.
- 7- De Natale A, Pollio A. *Plant species in the folk medicine of Montecorvino Rovella (inland Campania, Italy)*. J Ethnopharmacol 2007; 109(2): 295-303.
- 8- Gürbüz I, Özkan AM, Yesilada E, Kutsal O. *Anti-ulcerogenic activity of some plants used in folk medicine of Pinarbasi (Kayseri, Turkey)*. J Ethnopharmacol 2005; 101(1): 313-18.
- 9- Swie zewska E, Chojnacki T. *The occurrence of unique, long-chain polyprenols in the leaves of Potentilla species*. Acta Biochimica Polonica 1989; 36: 143-58.
- 10- Ivanova D, Gerova D, Chervenkov T, Yankova T. *Polyphenols and antioxidant capacity of Bulgarian medicinal plants*. J Ethnopharmacol 2005; 96(1): 145-50.
- 11- Avcı G, Kupeli E, Eryavuz A, Yesilada E, Kucukkurt I. *Antihypercholesterolaemic and antioxidant activity assessment of some plants used as remedy in Turkish folk medicine*. J Ethnopharmacol 2006; 107(3): 418-23.
- 12- Mahmoodi M, Mohammadi S, Zarei M. *Antinociceptive Effect of Hydroalcoholic Leaf Extract of Tribulus Terrestris L. in Male Rat*. J Babol Univ Med Sci 2013; 5(6): 36-43. [persian]
- 13- Mohammadi S, Zarei M, Mahmoodi M, Zarei MM, Nematian MA. *In Vivo Antinociceptive Effects of Persian Shallot (Allium hirtifolium) in Male Rat*. Avicenna J Neuro Psych Physio 2015; 2(1): 27-37.
- 14- Asgari Nematian M, Mohammadi S. *The Evaluation of the Analgesic Effects and Acute Toxicity of Methanol Extract of Pimpinella anisum. L in Male Wistar Rats*. J Babol Univ Med Sci 2015; 17(5): 59-65 . [persian]

- 15- Zarei M, Mohammadi S, Abolhassani N, Asgari Nematian M. *The Antinociceptive Effects of Hydroalcoholic Extract of Bryonia dioica in Male Rats*. Avicenna J Neuro Psych Physio 2015; 2(1): 18-25.
- 16- Zimmermann M. *Ethical guidelines for investigations of experimental pain in conscious animals*. Pain 1983; 16(2): 109-10.
- 17- Collier HOJ, Dinneen LC, Johnson CA, Schneider C. *The abdominal constriction response and its suppression by analgesic drugs in the mouse*. Br J Pharmacol 1968; 32(2): 295-310.
- 18- D'Amour FE, Smith DL. *A method of determining loss of pain sensation*. J Pharmacol Exp Ther 1941; 27: 74-7.
- 19- Dubuisson D, Dennis SG. *The formalin test: a quantitative study of the analgesic effect of morphine, meperidine, and brain stem stimulation in rats and cats*. Pain 1978; 4: 161-74.
- 20- Lorke DA. *New approach to acute toxicity testing*. Arch Toxicol 1983; 54(4):275.
- 21- Negus SS, Vanderah TW, Brandt MR, Bilsky EJ, Becerra L, Borsook D. *Preclinical assessment of candidate analgesic drugs: recent advances and future challenges*. J Pharmacol Exp Ther 2006; 319(2): 507-14.
- 22- Tjolsen A, Berge OG, Hunskaar S, Rosland JH, Hole K. *The formalin test: an evaluation of the method*. Pain 1992; 51(1): 5-17.
- 23- Shibata M, Ohkubo T, Takahashi H, Inoki R. *Modified formalin test: characteristic biphasic pain response*. Pain 1989; 38(3): 347-52.
- 24- Verma PR, Joharapurkar AA, Chatpalliwar VA, Asnani AJ. *Antinociceptive activity of alcoholic extract of Hemidesmus indicus R.Br. in mice*. J Ethnopharmacol 2005; 102(2): 298-301.
- 25- Mohammadi S, Zarei M, Zarei MM, Salehi I. *Effect of Hydroalcoholic Leaves Extract of Rhus Coriaria on Pain in Male Rats*. Anesthesiology and pain medicine. 2016; 6(1): e32128.
- 26- Borrás MC, Becerra L, Ploghaus A, Gostic JM, Dasilva A, Gonzalez RG, et al. *Gonzalez RG, Borsook D. FMRI measurement of cns responses to naloxone infusion and subsequent mild noxious thermal stimuli in healthy volunteers*. JN Physiol 2004; 91(6): 2723-33.
- 27- Bate-Smith EC. *Chromatography and taxonomy in the Rosaceae with the special reference to Potentilla and Prunus*. Botanical J Linnean Soc 1961; 58(370): 39-54.
- 28- Tomczyk M, Leszczyńska K, Tomczykowa M, Jakoniuk P. *Screening of antimicrobial activity of aqueous extracts of the selected Potentilla L. species*. Planta Med 2007; 73(09): P_100.
- 29- Krzaczek T. *Phenolic acids in some tannin drugs from the Rosaceae family*. Farm Pol 1984; 40(8): 475-77.
- 30- Di Carlo G, Mascolo N, Izzo AA, Capasso F. *Flavonoids ,old and new aspects of a class of natural therapeutic drugs*. Life Sci 1999; 65(4): 337-53.
- 31- Özek M, Üresin Y, Güngör M. *Comparison of the effects of specific and nonspecific inhibition of nitric oxide synthase on morphine analgesia, tolerance and dependence in mice*. Life Sci 2003; 72(17): 1943-51.

- 32- Di Carlo G, Mascolo N, Izzo AA, Capasso F. *Flavonoids ,old and new aspects of a class of natural therapeutic drugs*. Life Sci 1999; 65(4): 337-53.
- 33- Simoes CMO, Schenkel EP, Bauer L, Langeloh A. *Pharmacological investigations on Achyrocline satureioides (Lam.) DC, Compositae*. J Ethnopharmacol 1988; 22(3): 281-93.
- 34- Alcaraz MJ, Hoult JRS. *Action of flavonoids and the novel anti-inflammatory flavone, Hypolaetin-8-Glucoside, on prostaglandin biosynthesis and inactivation*. Bio Pharmacol 1985; 34(14): 2477-82.
- 35- Starec M, Waitzova D, Elis J. *Evaluation of the analgesic effect of RG-tannin using the “hot plate” and “tail flick” method in mice*. Cesk Farm 1988; 37: 319-21.

*Evaluation of the Antinociceptive Effect of Hydroalcoholic Extract of *Potentilla Reptans L.* in the Adult Male Rat*

Minou Mahmoodi (PhD)¹, Saeed Mohammadi (PhD)^{*2}, Faeze Enayati (MSc)³

^{1,2,3} Department of Biology, Hamedan Branch, Islamic Azad University, Hamedan, Iran.

Received: 15 Mar 2015

Accepted: 1 Oct 2015

Abstract

Introduction: Medicinal plants have been a focus of attention to researchers due to their fewer side effects in treating diseases compared to chemical drugs. Some health properties of medicinal plants such as anti-hypercholesterolemia and antioxidant effects of *Potentilla reptans* have been proven. Therefore, the present study aimed to investigate the antinociceptive and analgesic effect of hydro-alcoholic extract of *Potentilla reptans L.* (HEP) in the male rat.

Methods: In this experimental study, 36 male rats were divided into 6 groups, including: control group (normal saline), morphine group (1mg/kg), HEP groups (treated with 25, 50 and 100 mg/kg), and naloxone group (200 mg/kg). Writhing, formalin and tail-flick tests were used to evaluate the analgesic effects of the extract. In order to analyze the study data, variance and Tukey test were applied.

Results: The results of the present study demonstrated that in writhing test ($P < 0.05$ and $P < 0.001$ respectively), formalin test ($P < 0.05$, $P < 0.001$) and tail-flick test ($P < 0.05$, $P < 0.01$); the injection of 50, and 100mg/kg dose of the extract produced significant analgesic effects compared with the control group. 50mg/kg dose of Naloxone injection extract has shown a significant analgesic effect in the formalin test ($P < 0.05$). In addition, the effect of the analgesic dose of 100mg/kg of the extract in formalin test was similar to that of morphine.

Conclusions: The findings of the current study revealed that *Potentilla reptans L.* (HEP) has a significant analgesic effect. Opioid pathway seems to be one of the possible mechanisms of extract effects, which further clinical trials are recommended in this case.

Keywords: Anti-nociceptive; Pain; *Potentilla reptans*; Rat

This paper should be cited as:

Minou Mahmoodi, Saeed Mohammadi, Faeze Enayati. *Evaluation of the antinociceptive effect of hydroalcoholic extract of potentilla reptans l. In the adult male rat.* J Shahid Sadoughi Univ Med Sci 2016; 24(3): 201-10.

*Corresponding author: Tel: 09187134858, email: smiauhphd.sm@gmail.com